

Plezier in het werk met multifunctionele landbouw

Omzet en impact

Foto's: Taskforce Multifunctionele landbouw

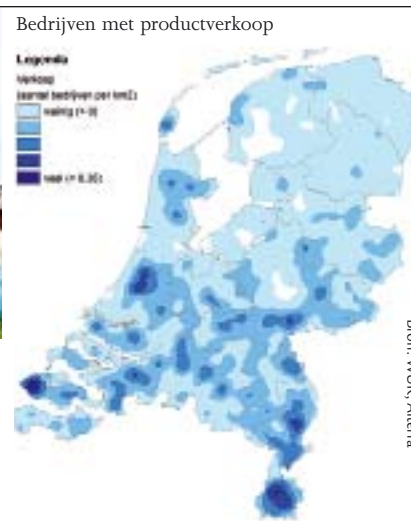
Meer werkplezier en extra werk in de regio. Ziehier twee belangrijke bijdragen van de multifunctionele landbouw en dat is zeker niet alles.

Wat vaak begint uit passie, wordt al snel een factor van betekenis, zowel voor het bedrijf zelf als voor de maatschappij. Hoe groot de economische bijdrage en de impact op de omgeving precies is, is uitgezocht door Wageningen UR.

Omzetcijfers over de sector multifunctionele landbouw waren er genoeg, maar de variatie was groot. Geen goed uitgangspunt, vond de Taskforce Multifunctionele Landbouw. Een van de opdrachten die de Taskforce van LNV meekreeg, was om in vier jaar tijd een omzetverdubbeling te bewerkstelligen van de sector. Daarom moest voor hen de omzet bij aanvang wel helder zijn. Voor zes sectoren gingen de onderzoekers van PPO, LEI en Alterra na hoe groot de omzet precies was in 2007. (Zie tabel op pagina 13)

Verbindingen leggen

Omzetcijfers geven zicht op de economische betekenis van de multifunctionele landbouw, maar verbreding is meer dan dat. Multifunctionele ondernemers leggen verbindin-

Bron: WUR, Alterra

gen met hun omgeving en met de mensen die er wonen, werken of recreëren. Daarom werd aan de hand van een internetenquête onder multifunctionele ondernemers gekeken wat de impact van multifunctionele landbouw is. De geënteerdeerden zijn geen doorsnee-ondernemers en staan niet model voor de hele sector, maar de resultaten geven wel een indruk van de potentiële betekenis van de multifunctionele landbouw.

Elk bedrijf combineert gemiddeld twee sectoren en drie vormen van verbreding. Een kwart van de bedrijven is biologisch. Dit komt overeen met eerder onderzoek, waaruit naar voren kwam dat ruim 60% van de biologische ondernemers aan verbreding doet. Dit is drie keer zoveel als in de gangbare landbouw.

Meer werkplezier

Opvallendste uitkomst: voor het overgrote deel, 90%, verhoogt de multifunctionele tak het plezier in het werk. Dit komt vooral doordat de ondernemers meer contact hebben met mensen buiten het bedrijf. Ook vinden ze het fijn dat ze meer afwisseling krijgen in het werk, meer uitdagingen zien en waardering krijgen van bezoekers.

Een andere opvallende uitkomst: bijna 90% van de geënteerdeerden doet aan agrarisch natuurbeheer. Uiteraard is de vergoeding welkom, maar dat is niet de enige reden waarom de ondernemers natuurbeheer een plek geven op hun bedrijf. Ze vinden dat ze hiermee hun overige multifunctionele activiteiten ondersteunen. Zo kunnen ze hun bedrijf beter presenteren aan de talloze bezoekers. Daarmee is het natuurbeheer een belangrijke drager geworden voor de overige activiteiten.

De multifunctionele ondernemers hebben verschillende manieren om mensen actief bij hun bedrijf te betrekken. Open dagen houden doet vrijwel iedereen. Er zijn er ook die specifieke acties organiseren, zoals meewerkdagen of een oogstdag. Anderen hebben sponsors gevonden, geven vaste klanten voordeel, nemen deel aan markten en fairs of adverteren via internet.

Daarmee stromen de bezoekers toe, per bedrijf zo'n achtduizend per jaar. Maar er zijn ook bedrijven die meer dan honderduizend bezoekers ontvangen. Daarbij gaat het vooral om mensen tussen de twintig en zestig.

Extra werk in de regio

De meeste bezoekers besteden tien tot twintig euro op een bedrijf. Bij kinderopvang gaat het natuurlijk om hogere bedragen. Een deel van de extra inkomsten besteden de ondernemers om zelf weer producten en diensten in de regio af te nemen. Denk aan aannemers die een ontvangstruimte moeten bouwen of een schoonmaker moeten inhuren. Maar ook catering of vervoer besteden de multifunctionele ondernemers uit. Ondernemers huren daarvoor ongeveer een volledige arbeidskracht per jaar in. Bovendien werken vrijwilligers in een jaar tijd nog eens 200 uur op een bedrijf.

Aan omzet gaat het hierbij om gemiddeld €50.000. Deze extra omzet in de regio, die varieert tussen €5.000 en wel €150.000, is niet meegenomen in de eerdere omzetcijfers. Daarnaast is er nog de omzet die bezoekers van de multifunctionele bedrijven nog extra in de regio besteden omdat ze op het bedrijf afkomen. Zo zal iemand die komt boerengolfen wellicht bij de plaatselijke middenstand een ijsje of een broodje eten. Deze extra omzet is niet meegenomen in dit onderzoek.

Het onderzoek laat zien dat multifunctionele landbouw een waardevolle bijdrage levert aan de leefbaarheid van het platteland, zowel economisch als sociaal. Een waarde die niet alleen in cijfers is uit te drukken. ■

Zie ook de brochure 'Kijk op multifunctionele landbouw, omzet en impact', Wageningen UR, 2009.

Recreatie levert grootste omzetbijdrage

Sector	Aantal bedrijven	Omzetschatting in miljoen euro
Zorgboerderijen	756	45
Agrarische kinderopvang	20	4
Boerderijverkoop	2.850	89
Agrarisch natuurbeheer	13.000	90
Recreatie en toerisme	2.432	92
Educatie	500	1,5
Totaal		322

De tabel geeft de omzetschattingen voor 2007. De schattingen zijn grotendeels gebaseerd op CBS-cijfers, literatuuronderzoek en gesprekken met experts. Alleen voor boerderijverkoop, recreatie en educatie leverde dit onvoldoende harde cijfers op. Hier is aanvullend gewerkt met groepen van multifunctionele ondernemers en deskundigen uit verschillende regio's, die de cijfers bediscussieerden en verder aanscherpten.